મુરાકબા યાની અલ્લાહ કી નિગરાની

ઈફાદાતઃ હઝરત મુફતી અહમદ ખાનપુરી દા.બ.

લીપ્યાન્કરઃ મવલાના અબ્દુર્રહીમ અબ્દુર્રઉફ નાડા (સુરતી)

કોમ્પોઝીંગઃ સલીમ ઈસ્માઈલ રાવત

નાશિરઃ મકતબા અશરફ, સુરત.

પેશે લફઝ

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡم

نحمدہٗ ونصلی علی رسولہ الکریم-امابعد.

હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી દા.બ. કા રીયાઝૂસ્સાલીહીન કા મકબૂલ દરસે હદીષ સાલોં સે મસ્જિદે અન્વાર મેં ચલ રહા હે ઓર બહુત સારે હઝરાત કો ઈસ્સે ફાઈદા પહુંચ રહા હે ખુસૂસી તૌર પર હમ જૈસે તલબા કો અલ્લાહ હઝરતે અકદસ કે ફૈઝ સે હમ સબકો મુસ્તફીઝ ફરમાયે. ઈન્હી દરસોં મે સે ઈસ દરસ કી ઈફાદિય્યત કો દેખતે હૂવે અલ્લાહ ને દિલ મે યે બાત ડાલી કે ઈસ્કો શાયે કિયા જાયે મખ્દૂમી વ મુરશીદી સે જબ ઈસ બાત કા ઈઝહાર કિયા તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હઝરત વાલા નેં મસર્રત કા ઈઝહાર કરતે હૂવે દુવાઓં કે સાથ ઈજાઝત મહરમત ફરમાઈ ફલિલ્લાહિલ હમ્દુ વલહુશ્શુકરૂ. આપ તમામ હઝરાત સે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત હે કે અલ્લાહ ઈસ્કો કબૂલ ફરમાકર આખિરત મેં મગ્ફિરત કા ઝરીયા બનાયે ઓર હઝરત અકદસ કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા કદર દાની નસીબ ફરમાયે ઓર હઝરત અકદસ કે સાયે આતિફત કો ખૂબ સિહત ઓર આફિયત કે સાથ બાકી રખ્ખે આમીન.

ખાસ નોંધ ગુજરાતી જાન્નેવાલે હઝરાત કી સહૂલત કે લિયે બાઝ જગાહ ઉર્દુ કે મુશકીલ અલ્ફાઝોં કો બદલ કર ગુજરાતી કે આસાન અલ્ફાઝ લિખે હે. ઈસ લિયે તમામ કારિઈન ઈસ્કો ઉર્દુ અદબ કા રિસાલા ન સમઝે બલ્કે દીન કી બાત કો સમજને ઓર સમજાને કા રિસાલા સમઝેં.

ફકત તાલિબે દુઆ

અબ્દુર્રહીમ સુરતી નાડા.

بِسۡمِ اللهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيم

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ نَحۡمَدُهٗ وَنَسۡتَعِيۡنُهٗ وَنَسۡتَغۡفِرُهٗ وَنَعُوۡذُ بِاللّٰهِ مِنۡ شُرُوۡرِ أَنۡفُسِنَا وَمِنۡ وَسَيِّئَاتِ أَعۡمَالِنَا، مَنۡ يَهۡدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ، وَمَنۡ يُضۡلِلۡهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ، وَأَشۡهَدُ أَنۡ لَّا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحۡدَهٗ لَا شَرِيۡكَ لَهٗ، وَأَشۡهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبۡدُهٗ وَرَسُوۡلُهٗ، صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَأَصۡحَابِهٖ وَبَارِكۡ وَسَلِّمۡ تَسۡلِيۡمًا كَثِيۡرًا كَثِيۡرًا۔ امابعد

મુરાકબા કા માયના હે નિગરાની કરના કિસી કા ખિયાલ રખના કિસી કી નકલ ઔર હરકત કો દેખતે રેહના ઔર ઈસ કી હિફાઝત કરના ઈસ કો નોટ કરના અગર એક આશિક કે દો માશૂક હોં તો ઈનકો ભી ઉર્દૂ ઝુબાન મે રકીબ કહા જાતા હે ઈસ લિયે કે ઈન મે સે હર એક દુસરે કી નિગરાની કરતા હે ટોહ મે લગા રેહતા હે કે વો કહાં જા રહા હે કયા કર રહા હે શાઈર કેહતા હે કૈસે ગિલે રકીબ કે કયા તાઅને અકરીબા કે તુહી અગર ન ચાહે તો બાતેં હઝાર હે.

કુર્આન મે અલ્લાહ કે લિયે ભી લફઝે રકીબ સિફત કે તૌર પર ઈસ્તિમાલ કિયા ગયા હે કે અલ્લાહ બંદો કી તમામ નકલ ઔર હરકત કો ઉન્કે હર કૌલ ઔર કામ કો દેખ રહે હેં ઔર ઈસ કી નિગરાની કર રહે હેં.

ઔર અલ્લાહ કી તરફ સે બંદો કે અકવાલ ઔર અફઆલ હરકાત ઔર સકનાત કી નિગરાની કે લિયે કુછ ફરિશ્તે મુકર્રર કિયે ગયે હેં ઈન કે લિયે ભી કુર્આન મે લફઝે રકીબ ઈસ્તિમાલ કિયા ગયા હે (સૂરે કાફ ૧૮) બંદા જો ભી બાત કરતા હે ઈસ પર અલ્લાહ કી તરફ સે એક નિગરાન મુકર્રર કર દિયા ગયા હે જો હર ચીઝ કી નિગરાની કરતા હે તો યહાં મુરાકબા કા મતલબ યે હે કે આદમી ઈસ બાત કા તસવ્વૂર કરે કે અલ્લાહ મૈરે હર કૌલ ઔર કામ કો મૈરી હર નકલ ઔર હરકત કો ઔર મૈરી હર ચીઝ કો દેખ રહે હેં ગોયા મૈં અલ્લાહ

કી નિગરાની મેં ઔર ઉસ કી નિગાહોં કે સામને હૂં હર વકત હર લમ્હા ચૌબીસ ઘંટે આદમી અપને આપકો ઐસા મહસૂસ કરે ઔર યે ઈસ્તિહઝાર હો ઈસી ઈસ્તિહઝાર કો મુરાકબા સે તાબીર કિયા ગયા હે કુર્આન ઔર હદીષ મે યે લફઝ આમ તૌર પર ઈસી માયના મે ઈસ્તિમાલ હોતા હે.

રકીબ કે તીન અવસાફ ઉલમાને લિખ્ખા હે કે મુરાકબા કમા હક્કહુ ઔર હકીકી માયને મે ઈસી વકત હો સકતા હે કે જબ ઈસ નિગરાની કરને વાલે મે તીન અવસાફ હોં.

૧. એક તો ઈસ કો નિગરાની ઔર હિફાઝત કા ઈસ્તિહકાક હાસિલ હો યાની વો ઈસ કી નિગરાની કા હક રખતા હો.

૨. દૂસરા ઈસ નિગરાની કરને વાલે કા ઈલ્મ ઐસા કામિલ મુહીત ઔર ઘેરે હૂયે હો કે જિસ કી વો નિગરાની કર રહા હે ઈસ કી કોઈ હરકત ઉસ કા કોઈ કામ ઈસ નિગરાની કરને વાલે કી નિગાહ ઔર ઈલ્મ સે છુપ ન સકે ચાહે વો કિતને હી પરદોં મે ઔર કિતને હી છુપ છુપા કર કોઈ હરકત કરના ચાહે.

૩. તીસરા યે કે જિસ કી વો નિગરાની કર રહા હે ઈસ પર કામિલ ઈખ્તિયાર ઔર કુદરત હાસિલ હો.

અબ ઈસ નિગરાની કી સૂરત મે દો હી બાતેં સામને આ સકતી હેં જિસ કી નિગરાની કી જા રહી હે ઈસ કી તરફ સે યા તો કિસી અચ્છે કામ કા સુદુર હો રહા હે ઓર નૈકી વજુદ મે આ રહી હે યા ઈસ સે કિસી બુરે કામ કા સુદૂર હો રહા હે ઔર ગુનાહ કા કામ વજૂદ મે આતા હે તો ઈસ નિગરાની કરને વાલે કો ઈતની કુદરત ઔર ઐસા ઈખ્તિયાર હાસિલ હે કે વો ઈસ નૈકી કરને વાલે કો ઈસ કી નૈકી કા અચ્છા બદલા ઓર ગુનાહ કરને વાલે કો ઉસ ગુનાહ કી સઝા દેને કી કુદરત રખતા હો તબ હી યે

નિગરાની પૂરે તૌર પર હો સકતી હે.
અલ્લાહ કી ઝાત મે યે તીનો અવસાફ બકમાલિહિ મૌજૂદ હૈં જો મુરાકબા કે લિયે એક લાઝમી ચીજ સમજે જાતે હૈં કે જબ તક યે અવસાફ ન હોં મુરાકબા કામિલ નહી હો પાતા ઈન્સાન કયા બલ્કે સારી કાઈનાત કા પૈદા કરને વાલા ખાલિક ઔર માલિક અલ્લાહ હે ઈસ લિયે બંદે પર ઈસ કો હર તરહ કા હક હાસિલ હે.
ઔર અલ્લાહ કા ઈલ્મ ભી મુહીત હે હર વો ચીઝ જો દુનીયા મે વજૂદ મે આ રહી હે ચાહે અંધેરે મે કિસી દરખ્ત કા કોઈ પત્તા ટૂટ કર ગિરતા હે તો વો ભી અલ્લાહ કે ઈલ્મ મે હે ઈસ કા ઈલ્મ ભી બડા મુહીત ઔર પૂરા હે ઔર સાથ હી સાથ અલ્લાહ કી કુદરત ઔર ઈખ્તિયાર પર મોમિન કા ઈમાન ઔર યકીન હે કે ઈસ કો હર તરહ કી કુદરત ઔર ઈખ્તિયાર હાસિલ હે યે તીનો અવસાફ મુરાકબા કે મુકમ્મલ હોને કે લિયે લાઝમી સમજે જાતે હૈં જો અલ્લાહ કી ઝાત મે પૂરે તૌર પર મૌજૂદ હૈં લિહાઝા અલ્લાહ કી તરફ સે જો નિગરાની ઔર મુરાકબા હોગા વો કામિલ તૌર પર હોગા.

યહાં અલ્લામહ નવ્વી રહ. ઈન આયાત કો પૈશ કરતે હે જિન સે અલ્લાહ કી તરફ સે હોને વાલી નિગરાની કા પતા ચલતા હે અગર્ચે ઐસી આયતેં તો કયી હે લૈકીન ઉન્હોંને ચંદ આયતોં કો બતોરે નમૂના પૈશ કિયા.
૧. સૂરે અશુઅરા/૨૧૯ અલ્લાહ ને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કો ખિતાબ કરતે હયે ફરમાયા કે જબ આપ નમાઝ કે લિયે અલ્લાહ કે સામને ખડે હોતે હૈં તો અલ્લાહ આપ કો દેખતા હે ઔર નમાઝીયોં કે દરમીયાન આપકી જો નકલો હરકત હોતી હે આપ જો રૂકૂ ઔર સજદા કરતે હૈં વો

ભી અલ્લાહ કે ઈલ્મ મે હે ગોયા અલ્લાહ કા ઈલ્મ આપકી હર નકલો હરકત કો મુહીત હે.
૨. સૂરે હદીદ/૪ તુમ જહાં કહીં ભી હો અલ્લાહ તુમ્હારે સાથ હે વો હર જગાહ હાજિર ઔર નાઝિર ઔર મૌજૂદ હે વો તુમ્હારી હર ચીઝ કો દેખ રહા હે ઓર તુમ્હારી હર નકલો હરકત સે વાકિફ હે.
૩. સૂરે આલે ઈમરાન/૪ ઝમીન ઔર આસ્માન મે કોઈ ચીઝ ભી અલ્લાહ સે પોશીદા નહી રેહ સકતી યાની મુરાકબા કે મુકમ્મલ હોને કે લિયે જિસ પૂરે ઈલ્મકી જરૂરત થી વો અલ્લાહ કી ઝાત મે પાયા જાતા હે.
૪. સૂરે ફજર/૧૪ અલ્લાહ તુમ્હારી ઘાટ મે લગા હૂવા હે રસદ ઘાટ લગાને કો કેહતે હૈં યાની કિસી કી ઐસી નિગરાની કરના કે ઈસ કે બાદ ઈસ કે બુરે કામ યા ઈસ કી તરફ સે જો ઝિયાદતી ઔર કોતાહી હો રહી હે ઈસ પર સઝા ભી દે ઈસી કો તાબીર કરતે હૈં કે અલ્લાહ ઘાટ મે લગે હયે હૈં યાની અલ્લાહ કો તુમ્હારી હર નકલો હરકત પર બદલા દૈને ઔર સઝા દૈને કી પૂરી કુદરત ઔર ઈખ્તિયાર હાસિલ હે.
૫. સૂરે ગાફિર/૧૯ આદમી કી આંખે જિન ચીઝોંમે ખિયાનત કરતી હે યાની ઐસી ચીઝ જિસ કે દેખને કો અલ્લાહ ને મના કિયા હે મગર આદમી ઉસ કો દેખતા હે અલ્લાહ ઈસ સે ભી વાકિફ હે આદમી કી યે એક ઐસી હરકત હે કે આમ તૌર પર ઈસ સે દૂસરે લૌગ વાકિફ નહી હો સકતે બડે સે બડે મજમઅ મે બેઠ કર ભી આદમી યે કામ બહુત ચોરી સે કર સકતા હે કિસી પાસ બેઠને વાલે કો ભી પતા ન ચલે લૈકીન અલ્લાહ ઈન્સાન કી નિગાહ કો ભી અપની નિગરાની મે રખ્ખે હૂયે હૈં સિર્ફ ઈતના હી નહી બલ્કે આદમી અપને દિલ મે જો ખિયાલાત સોચતા હે ઈસ સે ભી અલ્લાહ વાકિફ હૈં.

હદીષે જિબ્રઈલ ઈસ સિલસિલે મે અલ્લામા નવ્વી રહ. ને હઝરત ઉમર રદી. વાલી વો રિવાયત પૈશ કી જો પેહલે ભી ગુઝર ચુકી હે કે એક મરતબા હમ લૌગ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી ખિદમતે અકદસ મે આપકી મજલિસ મુબારક મે હાજિર થે કે એક આદમી આયા જિસ કે કપડે બહુત ઝિયાદા સુફેદ થે ઔર ઉસ કે બાલ બહુત ઝિયાદા સિયાહ થે ઔર ઉસકે ઉપર સફર કે ભી કોઈ આસાર નઝર નહી આતે થે ઔર હમ મે સે કોઈ પહચાનતા ભી નહી થા.
મતલબ યે હે કે ઈસ કે હાલાત બડે મુતઝાદ થે ઈસ લિયે કે ઉસ કે કપડે બડે સુફેદ ઔર ઉસ કે ઉપર સફર કા કોઈ અસર ભી નહી ઈસ કા મતલબ તો યે હે કે કોઈ મકામી આદમી હે હાલાંકે મકામી હોતા તો લૌગ ઉસ કો પેહચાનતે લૈકીન હમ મે સે કોઈ પેહચાનતે નહી થે યહાં તક કે વો આદમી નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે પાસ આકર ઈતના કરીબ હોકર બેઠા ઉસને અપને ઘુંટનો કો નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે ઘુંટને મુબારક કે સાથ મિલા દિયા ઔર અપને હાથ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી રાનો કે ઉપર રખ દિયે.

ઈસ્લામ કયા હે? ફિર ઈસ્ને સવાલ કિયા એ મુહમ્મદ મુજે ઈસ્લામ કે મુતાલ્લિક બતલાયે ઈસ લિયે કે દીન કે દો ટુકડે હેં અકાઈદ ઔર આમાલ અકાઈદ કા તાલ્લુક દિલ સે હે ઈસ કો ઈમાન સે તાબીર કિયા જાતા હે ઔર આમાલ કા તાલ્લુક ઝાહિરી આઝા સે હે જિસ કો ઈસ્લામ સે તાબીર કિયા જાતા હે ઔર અગરચે લફઝે ઈસ્લામ પૂરે દીન કે લિયે ભી બોલા જાતા હે.
લૈકીન ઈસ રિવાયત મે ઉન્હોંને જો સવાલ કિયા થા વો આઝા

ઔર જવારેહ કે આમાલ કે મુતાલ્લિક હી કિયા થે ઈસ લિયે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા ઈસ્લામ યે હે કે તુમ ઈસ બાત કી ગવાહી દો કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહી ઔર હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ અલ્લાહ કે રસૂલ હેં તોહીદ ઔર રિસાલત કા ઈકરાર કરના યે ઝુબાન કા અમલ હે ઔર નમાઝ કો કાઈમ કરો ઔર ઝકાત કો અદા કરો ઔર રમઝાન કે રોઝે રખ્ખો ઔર બૈયતુલ્લાહ કા હજ કરો અગર વહાં તક પહુંચને કી તુમ્હારે અંદર તાકત હો યાની ઝાદો રાહિલ સવારી ઔર તોસા ઔર સાથ હી સાથ ખરચા ભી મૌજૂદ હે તો હજ કરના ભી ઝરૂરી કરાર દિયા ગયા યે પાંચ બુનીયાદી ચીઝેં આમાલ કે મુતાલ્લિક ઝિકર કી ગઈ ઉસ આદમી ને કહા આપને ઠીક જવાબ દિયા હઝરત ઉમર રદી. ફરમાતે હે હમે ઉસ આદમી કી ઈસ ચાલ ઔર અંદાઝ પર બડા તઅજ્જુબ હૂવા કે સવાલ ભી કરતા હે ઔર તસ્દીક ભી કરતા હે ઈસ લિય કે સવાલ કરના તો ઈસ બાત કી અલામત સમજા જાતા હે કે આદમી જાનતા નહી હે ઔર તસ્દીક કરના ઈસ બાત કી અલામત હે કે વો વાકિફ હે ઈસી લિયે તો તસ્દીક કર રહા હે.

ઈમાન કયા હે? ઈસ કે બાદ ઉસ આને વાલે ને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ સે દૂસરા સવાલ ઈમાન કે મુતાલ્લિક કિયા કે આપ ઈમાન કી હકીકત બતલાયે ગોયા જો ચીઝેં અકાઈદ કે મુતાલ્લિક હેં વો પૂછી નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા એક તો અલ્લાહ કે ઉપર ઈમાન હોના ચાહિયે અલ્લાહ કી ઝાત ઔર સિફાત કે મુતાલ્લિક જો ચીઝેં હેં ઉન પર તુમ્હારા ઈમાન હો ઔર અલ્લાહ કે ફરિશતોં પર ઉસ કી કિતાબોં પર જો ઉસને અપની

મખ્લૂક કી હિદાયત કે વાસ્તે અપને નબીયોં પર ઉતારી હેં ઔર ઉસ કે રસૂલોં પર ઔર કિયામત કે દિન પર ઔર તકદીર પર ઈમાન હોના ચાહિયે ચાહે વો ભલી હો યા બુરી યાની અલ્લાહ કી તરફ સે જો ચીઝેં બંદે કો પૈશ આતી હે ચાહે વો અચ્છાઈ ઔર નેમત કી શકલ મે હોં યા બુરાઈ ઔર મુસીબત કી શકલ મે હોં ઉસ પર ઈમાન હોના ચાહિયે યે ઈમાન કી હકીકત બતલાયી ઉસને ફિર યહી કહા કે આપને ઠીક જવાબ દિયા.

એહસાન કયા હે? ઈસ આદમી ને તીસરા સવાલ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ સે એહસાન કે મુતાલ્લિક કિયા કે એહસાન કિસ કો કેહતેં હે આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા તુમ અલ્લાહ કી ઈબાદત ઈસ તરહ કરો ગોયા અલ્લાહ કો દેખ રહે હો ઔર અગર યે બાત તુમ્હારે અંદર પૈદા કરના મુશ્કિલ હો ઔર અભી યે ચીઝ તુમ્હેં હાસિલ નહી તો કમ સે કમ દરજા જો હર એક મોમિન કો હાસિલ હે ઔર મોમિન કા ઈમાન ઔર યકીન હે કે અલ્લાહ તો મુજે દેખ હી રહે હેં ઈસી કો મુરાકબા સે તાબીર કિયા ગયા હે કે બંદા હર વકત યે સમજે કે મૈં અલ્લાહ કી નિગરાની મે હૂં જો આદમી ઈસ તસવ્વૂર કો હમેશા કાઈમ રખ્ખેગા કભી ભી વો અલ્લાહ કી નાફરમાની મે મુબ્તલા નહી હો સકતા.

કિયામત કબ આયેગી? ફિર ઈસ આદમી ને સવાલ કિયા કિયામત કે મુતાલિલ્લક મુજે બતલાયે કે કબ હોને વાલી હે તો નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા એક તો યે દેખો કે બાંદી અપની આકાની કો જનમ દે રહી હે યાની માં ને જિસકો જનમ દિયા હે આગે જાકર વહી બચ્ચી માં પર હુકૂમત ચલાવે ઔર ઈસ પર માલિક બન કર બેઠ જાયે ઔર તુમ દેખો ઐસે લૌગોં કો જો બરેહના હેં કે જિસમ પર લિબાસ

નહી પૈરોં મે જૂતે નહી હૈં ઔર ઐસે ફકીર જો બકરીયોં કે ચરાને વાલે હૈં વો ઈમારતોં કે બનાને મે આપસ મે એક દૂસરે કા મુકાબલા કરેં યાની ઐસે લૌગ જો મુઆશરે મે નિચલે દરજે કે સમજે જાતે હૈં ઉન કે પાસ દૌલત કી રૈલપૈલ ઐસી હો જાયે કે ઈસ દૌલત કે નતીજા મે વો ઈમારતોં કી તામીર મે આપસ મે એક દૂસરે સે રેસ કરને લગેં.
ઈસ લિયે બાઝ રિવાયત મે આતા હે કે જો નિચલે દરજે કે લૌગ હૈં વો ઉપર પહુંચ જાયેંગે ઔર જો શરફન ઔર ઉંચે ખાનદાન કે લૌગ થે વો નિચે બન જાયેંગે ઔર ઉન પર ઘટીયા દરજે વાલોં કી હુકૂમત હોગી.

સવાલ ઈલ્મ કા દરવાઝા હઝરત ઉમર રદી. ફરમાતે હૈં કે વો આદમી યે સવાલ કરકે ચલા ગયા, કુચ્છ ઝમાને કે બાદ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને મુજસે પૂછા તુમ્હેં માલૂમ હે યે સવાલ કરને વાલે કૌન થે મૈને અર્ઝ કિયા اللهُ وَرَسُوْلُہٗ اَعْلَم તો નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા કે યે હઝરત જિબ્રઈલ અલ. થે જો તુમ્હારે પાસ આયે થે તાકે તુમકો દીન કે મુતાલ્લિક કુચ્છ તાલીમ દેં સવાલાત કે ઝરીયે ઉન્હોંને દીન કા ખુલાસા ઉમ્મત કે સામને પૈશ કર દિયા.
અલ્લાહ ને હઝરત જિબ્રઈલ અલ. કો ઈન્સાની શકલ મે ભેજા થા યે ઉસ વકત કા વાકિઆ હે કે આમ તૌર પર ઈસ્લામી અહકામ ઔર અલ્લાહ કી તરફ સે જો ચીઝેં ઈન્સાન કી હિદાયત કે લિયે ભેજી ગઈ થી વો સબ મુકમ્મલ હો ગઈ થી અબ ગોયા દીન કા ખુલાસા ચંદ અલ્ફાઝ મે લૌગોં કો બતલાના મકસૂદ થા તો ઈસ કિસમ કા સવાલ પૈશ કરને કે લિયે ઔર નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી ઝુબાન સે

દીન કી બુનીયાદી ચીઝેં લોગોં કો માલૂમ હો જાયેં ઈસ લિયે હઝરત જિબ્રઈલ અલ. કો ભેજા ગયા થા ગોયા સવાલ ભી કભી આદમી કે લિયે ઇલ્મ કે દરવાઝે ખોલતા હે ઈસી લિયે સવાલકો આધા ઈલ્મ કરાર દિયા ગયા હે.

દૂસરી રિવાયત નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા જહાં કહીં ભી તુમ રહો અલ્લાહ સે ડરતે રહો ગોયા અલ્લાહ કા ડર ઔર ઉસ કે સામને જવાબ દહી કા ઈસ્તિહઝાર તુમ્હારે અંદર રેહના ચાહિયે યે એહસાસ હર વકત રહે કે મુજે અલ્લાહ કો જવાબ દેના હે તબ હી તો ડર રહેગા.
ઔર બુરાઈ કે બાદ નેકી કરો વો નેકી ઈસ બુરાઈ કો મિટા દેગી વૈસે તો એક બંદા હોને કી હેસિયત સે અલ્લાહ કી ઈતાઅત ઔર ફરમાં બરદારી કા તકાઝા યે હે કે આદમી અલ્લાહ કી નાફરમાની કા ઈરતિકાબ બિલ્કુલ ન કરે લેકીન ચૂંકે આદમી કી તબીઅત મે ઐસા માદ્દા રખ્ખા ગયા હે કે ઈસ સે અલ્લાહ કી નાફરમાની સાદિર હો હી જાતી હે યા બુરાઈ વુજૂદ મે આ હી જાતી હે તો અગરચે ઉસ કા ઈરાદા તો નહી થા નાદાનીય્તા તૌર પર ઈન્સાની જરૂરત કી બીના પર યા નફસ કે તકાઝે સે મગલૂબ હોકર અગર કિસી બુરાઈ કા સુદૂર હો ગયા કોઈ ગુનાહ કા કામ હો ગયા તો નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ઈસ કી તલાફી કી તદબીર બતલાતે હૈં કે આદમી ઈસ કે બાદ કોઈ નેકી કા કામ કરલે તાકે વો નેકી ઈસ બુરાઈ કો મિટા દે કુર્આન મે અલ્લાહ કા ઈરશાદ (સૂરે હૂદ/૧૧૪) નેકીયાં બુરાઈયોં કો મિટા દેતી હૈં લિહાઝા અગર કિસીસે કોઈ ગુનાહ કા સુદૂર હો જાયે તો ઈસ ગુનાહ સે તૌબા કરને કે સાથ સાથ ઈસ બાત કા ભી એહતેમામ હોના

ચાહિયે કે નૈકી કા કોઈ કામ કરલે તાકે ઈસ્કી તલાફી હો જાયે જૈસે કભી હોતા હે કે કિસી છોટે બચ્ચે કો હમને કોઈ તકલીફ પહુંચા દી ઈસ કી પિટાઈ કરદી તો જહાં ઈસ કી તસલ્લી કરતે હેં વહીં સાથ હી સાથ ચાકલેટ ભી દે દૈતે હેં તાકે ઈસ કી તલાફી હો જાયે ઈસી તરહ આદમી કો અમલ કરના ચાહિયે.

ગુનાહ પર દંડ અહાદીષ મે બહુત સી જગહોં પર ઐસા બતલાયા ગયા હે મસલન જમાને જાહિલીય્યત મે જૂવે કા રિવાજ આમ થા ઈસ લિયે આદી હોને કી વજહ સે જહાં કુછ ફરાગત ઔર ફુરસત મિલી વો એક દૂસરે કો દાવત દૈતે થે કે આવો ઝરા એક દો દાવ ખેલ લેં ફિર જબ અલ્લાહ કી તરફ સે જૂવે કી હુરમત આઈ ઔર મના કિયા ગયા તો ઈસ પુરાની આદત કી વજહ સે આદમી કી ઝુબાન સે યે જુમલા નિકલ જાતા થા નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા અગર કોઈ કિસી કો યે કેહ દે કે આવો ઝરા હમ જુવા ખેલ લેં તો ઈસ કી તલાફી યે હે કે વો સદકા કરે યાની જબ જૈબ મે ઝરા પૈસે હોને કી વજહ સે તુમ્હારે દિલ મે યે ખિયાલ આયા અગરચે ભૂલ સે તુમ્હારી ઝુબાન સે યે નિકલ ગયા લૈકીન ઈસ્કી તલાફી યે હે કે વો પૈસે જિસ કે મુતાલ્લિક તુમને યે સોચા થા ઔર જિસ કે હોને કી વજહ સે તુમ્હારે દિલ મે યે તકાઝા પૈદા હૂવા થા કે જૂવા ખેલા જાયે ઈન પૈસોં કો હી અલ્લાહ કે રાસ્તે મે સદકા કરદો.

આદમી કે વાસ્તે યે એક બહુત ઉમ્દા તરીકા હે કે જહાં કભી કિસી ગુનાહ કા કામ કર લિયા હો તો ઈસ ગુનાહ સે તૌબા કા એહતેમામ કરલે વૈસે તૌબા ખૂદ ભી એક નૈકી હી હે ઔર વો ભી ગુનાહ કો મિટાને કા કામ કરતી હે લેકીન ઉસ્કે બાદ મઝીદ અલગ સે નૈકી કરલી જાયે તો ઔર ઝિયાદા અચ્છા હે.

ફિર નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હેં લૌગોં કે સાથ અચ્છે અખ્લાક સે પૈશ આઈયે યાની લૌગોં કે સાથ તુમ્હારા મુઆમલા તુમ્હારા સુલૂક ઔર બરતાવ ભલાઈ કા હોના ચાહિયે કિસી કે સાથ બદ અખ્લાકી સે પૈશ ન આયે.

પેગમ્બરે આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ એક નવનિહાલ ઔર બુનીયાદી અકાઈદ હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને અબ્બાસ રદી. ફરમાતે હેં એક મરતબા મૈં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કે પીછે પીછે ચલ રહા થા વહ છોટે બચ્ચે થે ઝિયાદા ઉમર નહીં થી હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને મુઝે ખિતાબ કરતે હુયે ફરમાયા એ બચ્ચે મૈં તુમહે ચંદ બાતેં સિખલાતા હૂં. દેખિયે યહ બાતેં હજરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને અબ્બાસ રદી. કો સિખલાઈ જા રહી હે, જો ઇસ વક્ત બચપન હી કે દૌર સે ગુઝર રહે થે ઇસ્સે માલૂમ હુવા ઇસ કિસમ કી ચીજોં કા બચ્ચોં કો આદી બનાના ચાહિયે, ઔર લોગોં કો ચાહિયે કે બચ્ચોં કો ઐસી નસીહતેં કરતે રહેં, તાકે ઉનકી જહનસાઝી હો, શુરૂ હી સે વોહ નેકી આદી બનેં ઔર અચ્છે અખલાક કી તરફ ઉનકી તવજજુહ હો.

ચુનાંચે હુજૂર ને ઉનકો જિન ચીજોં કી તાકીદ ફરમાઇ ઇનમેં સે યહ ભી હે તુમ અલ્લાહ કા ખ્યાલ રખ્ખો યાની અલ્લાહ કે હુકમ કો અદા કરતે રહો અલ્લાહ તુમ્હારા ખ્યાલ રખેંગે મતલબ યહ હે કિ તુમાહરી કોઈ ભી જરૂરત હોગી તો અલ્લાહ પૂરી ફરમાયેંગે, વૈસે તો આદમી કી જરૂરતે અલ્લાહ હી પૂરી કરતે હેં લેકિન અગર આદમી અલ્લાહ કે હુકુમ કા એહતેમામ કરેં તો ફિર અલ્લાહ કી તરફ સે ભી ઉસકે સાથ ખુસૂસી મુઆમલા કીયા જાતા હે.

અલ્લાહ કે હુકૂક કા લિહાઝ કરો ઓર ઉસકી નિગરાની કા ખયાલ

રખ્ખો તુમ ઉસકો અપને સામને પાઓગે યાની યહ તસવ્વૂર કાઈમ રેહના ચાહિયે કે અલ્લાહ મુઝે દેખ રહે હેં ઈસ તસવ્વૂર કે કાઈમ રહને કી વજહ સે કભી કિસી ગુનાહ પર જુર્રત નહીં હોગી ઔર અલ્લાહ કે કિસી હુક્મ કો તોડને કી નૌબત નહીં આયેગી.

અગર તુમ્હેં કિસી ચીજ કી જરૂરત હો કોઈ સવાલ કરના હો તો અલ્લાહ સે સવાલ કરો વહી દેને વાલે હેં લોગ ભી જો દેતે હેં વો અલ્લાહ હી કા દિયા હુવા હોતા હે ઉસી મેં સે દેતે હેં વો ઉનકી અપની મિલકત નહીં હે અલ્લાહ ને હીં ઉનકે દિલ મેં જઝબા ડાલા ઔર ઉનકો જરિયા બનાયા તો હકીકત યહી હે કે આદમી કો અલ્લાહ હી સે સવાલ કરના ચાહિયે ઈસ લિયે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હેં તુમ સવાલ કરો તો અલ્લાહ સે સવાલ કરો.

દેખો યહ બુનિયાદી ચીજેં હેં ઔર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ રદી. કો તાલીમ કે તૌર પર ઈરશાદ ફરમા રહે હેં જો ઈસ વક્ત બચ્ચે થે માલૂમ હુવા કે બચપન હી સે બચ્ચોં કે દિલોં મેં યે ચીઝ ડાલની ચાહિયે ઉનકો ઈસ બાત કા આદી બનાના ચાહિયે ઔર ઈનકો ઈસ ચીજ કી તરફ મુતવજ્જેહ કરના ચાહિયે.

ઔર અગર મુસીબતમેં ઔર કિસી જરૂરત કે મૌકા પર મદદ ચાહતી હો તો કિસી ઔર સે નહીં બલકે અલ્લાહ હી સે ચાહો. ઔર ઈસ બાત કા યકીન રખ્ખો કે સારે લોગ અગર ઈસ બાત પર મુત્તફિક હો જાયે કે તુમકો કિસી ચીજ કે ઝરીયે સે ફાયદા પહુંચાોં તો વોહ ઉતના હી ફાયદા પહુંચા સકેંગે જિતના અલ્લાહને તુમ્હારી તકદીર મેં લિખ દિયા હે ઈસ્સે જ્યાદા ફાયદા નહીં પહુંચા સકેંગે.

ઔર અગર વહ ઈસ બાત પર મુત્તફિક હો જાયે તો તુમકો કોઈ

નુકસાન પહુંચાયે તો વો તુમકો નુકસાન નહીં પહુંચા સકતે મગર ઉત્ના હી જિત્ના અલ્લાહ ને તુમહારે લિયે મુકદ્દર ફરમાયા હે ઈસ લિયે તુમહારી નિગાહ હર વક્ત અલ્લાહ કી ઝાત પર હોની ચાહિયે ચાહે તુમ્હેં મખલૂક કી તરફ સે નફા પહુંચે યા નુકસાન અગર નુકસાન પહુંચે તો બંદે સે બદલા લેને કે ખ્યાલાત તુમ્હારે દિલ મેં પૈદા નહીં હોને ચાહિયે બલકે યૂં સોચિયે કે ઉસકે દિલ મેં જો નુકસાન પહુંચાને કા જઝબા પૈદા હુવા અલ્લાહ હી કે પૈદા કરને કી વજહ સે હૂવા માલૂમ હુઆ અલ્લાહ હી કી તરફ સે યહ ચીજ આઈ હે લિહાઝા ઈસ મૌકા પર ઈસ્તિગ્ફાર કરના ચાહિએ ઔર અલ્લાહ તાલા કી તરફ મુતવજ્જેહ હોના ચાહિએ.

એક દૂર અંદેશાના બાત શૈખ સાદી રહ. ફરમાતે હ અગર તુમકો કિસી કી તરફ સે કોઈ તકલીફ પહુંચ રહી હે તો ઉસકી વજહ સે તુમ્હેં રંજીદા ઔર પરેશાન હોને કી ઔર દુખ મેં મુબ્તલા હોને કી જરૂરત નહીં હે ઈસ લિયે કે મખલૂક કા મામલા તો ઐસા હે કે ઉસકી તરફ સૈં તો તુમકો ન તો રાહત પહુંચ સકતી હે ન દુખ પહુંચ સકતા હે જો કુછ ભી હો રહા હે અલ્લાહ કી તરફ સે હો રહા હે દોસ્ત યા દુશમન કી તરફ સે જો કુછ ભી હો ઉસકો અલ્લાહ કી તરફ સે સમઝો ઈસ લિયે કે હર એક કા દિલ ઉસી કે કબ્જે મેં હે ઉસ કે દિલ મેં તુમકો નુકસાન પહુંચાને કા જઝબા પૈદા કરને વાલા અલ્લાહ હે ઔર ઉસકે દિલ મેં તુમ્હેં રાહત પહુંચાને કા જઝબા પૈદા કરને વાલા ભી અલ્લાહ હી હે લિહાઝા તુમ્હારી નિગાહ ઉસ પર નહીં હોની ચાહિયે બલકે અલ્લાહ કી તરફ હી હોની ચાહિયે.

દેખો જબ તીર કમાનમેં સે નિકલતા હે તો આંખે તો યે દેખ રહી હે કે તીર કમાનમેં સે નિકલ કર આયા લેકિન જો સમજદાર લોગ હેં વો કમાન કા ઈસમેં કોઈ દખલ નહીં સમઝતે બલકેં જો આદમી

ઈસ કમાન કો ઈસ્તેમાલ કર રહા હે જિસકે હાથ મેં વો કમાન હે લોગ સમજતે હેં તીર ચલાને વાલા વોહ હે કમાન તો એક ઝરિયા ઔર એક આલા હે.
ઈસી તરહ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ હઝરત અબ્દલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ રદી. કો એક બુનિયાદી ચીઝ બતલા દી કે અગર સારી મખલૂક ઈસ બાત પર જમા ઔર મુત્તફિક હો જાયે કે તુમ્હેં કોઈ ફાયદા પહુંચાના ચાહે તો ઉસસે ઝિયાદા ફાયદા નહીં પહુંચા સકતે જિતના અલ્લાહ ને તુમ્હારે લિયે મુકદર ફરમા રખ્ખા હે ઔર અગર સારી મખલૂક ઈસ બાત પર મુત્તફિક હો જાયે કે તમ્હેં કુછ નુકસાન પહુંચાયે તો ઉસ્સે ઝિયાદા નુકસાન નહીં પહુંચા સકતે જિતના અલ્લાહ ને તુમ્હારે લિયે મુકદ્દર ફરમા રખ્ખા હે ગોયા મોમિન કી નિગાહ તમામ મુઆમલાત મેં અલ્લાહ હી કી તરફ હોની ચાહિયે ઈસી લિયે આમ તૌર પર અગર કિસી કી તરફ સે કોઈ રાહત પહુંચતી હે તો બહુત સે લોગ ઈસી કો મકસૂદ બનાના શુરુ કર દેતે હેં.
વૈસે શરીયત કી તાલીમ અપની જગહ પર યે ભી હે કે જો ઝરિયા ઔર વાસ્તા બના હે ઉસકા ભી શુક્રિયા અદા કીજિયે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હેં જિસને લોગોં કા શુકરીયા અદા નહીં કિયા ઉસને અલ્લાહ કા ભી શુક્ર અદા નહીં કિયા લિહાઝા ઉસકા શુક્રિયા જરૂર અદા હોના ચાહિયે લેકિન આદમી યે સમજે કે યે ચીઝ ઉસને નહીં દી બલકે અલ્લાહ કી તરફ સે હે અલ્લાહ ને યે બાત ઉસકે દિલ મેં ડાલી.
ઈસી તરહ અગર કિસી કી તરફ સે કોઈ તકલીફ પહુંચી તો ઈસ તકલીફ કો દૂર કરને કી તદબીર જરૂર કરની ચાહિયે લેકીન યે ન સમજે કે યહી કાફી હે બલકે સમજે કે યે અલ્લાહ કી તરફ સે આઈ હુઈ હે યે ચીઝ અગર આદમી યકીન કે સાથ સમજને લગે તો ઈસ સૂરત મેં બહુત સારી મુશ્કિલાત ભી હલ હો જાતી હે

ઔર બહુત સારી પરેશાનિયોં સે નજાત ભી મિલ જાતી હે.

બાઝ લૌગ હમેશા ઈસી બદગુમાનીમેં રહતે હેં કિ ફલાને મુઝે ગાલી દી ઔર ફલાને યે કિયા આજ ઈસકે પીછે પળે હૂવે હૈં કલ ઉસકે પીછે પળે હૂવે હે અપને સારે અવકાત ઈસી મેં લગા રહે હેં ઔર અપને આપકો ઈસી મેં બરબાદ કર રહે હેં હાલાંકે ઉન લોગોં કા ઉસકે સિવા ઔર કોઈ અમલ દખલ નહીં એક ઝરીયા બને હુવે હૈં આદમી કો ઐસે મૌકા પર અલ્લાહ કી તરફ રુજૂ કરના ચાહિયે ઈસ્તિગ્ફાર ઔર તૌબા કા ઈહતેમામ કરના ચાહિયે અલ્લાહ સે ઈસ મુસીબત કે દૂર હોને કે લિયે દુઆ ઔર દરખાસત કરની ચાહિયે ઔર લૌગોં સે તાઅર્રુઝ કરને કી બિલ્કુલ જરૂરત નહીં હે હાં જો મુનાસિબ ઔર દુરુસ્ત તદબીરેં હો ઔર જિનકી શરીયત ને ઈજાજત દી હો ઉનકો હી ઈખ્તિયાર કરના ચાહિયે.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હેં કલમ ઉઠા લિયે ગયે ઔર સ્યાહી ખુશ્ક હો ગયી મતલબ યે હે કે અલ્લાહ કી તરફ સે જો ફૈસલા હોના થા વો હો ચુકા હે કોઈ નઈ ચીઝ હોને વાલી નહીં હે જો રાહત યા જો તકલીફ પહુંચને વાલી હે વોહ અલ્લાહ કી તરફ સે તૈય હો ચુકી હે અબ ઉસમેં કોઈ કમી બેશી હોને વાલી નહીં હે ઈસી લિયે આદમી કો હમેશા અપની નિગાહ અલ્લાહ કી ઝાત પર રખની ચાહિયે.

ઈસી કો તિરમિઝી શરીફ કે અલાવા દૂસરી રિવાયત મેં યૂં ફરમાયા ગયા હે જો ચીઝ તુમકો નહીં પહુંચી યાની કોઈ મુસીબત આ રહી થી લૈકીન દૂર હો ગઈ તો યે પહુંચને વાલી ભી નહીં થી અલ્લાહ કે યહાં યે તૈય થા કે યે પહુંચને વાલી નહીં હે ઈસી લિયે આપ ઉસસે મહફૂઝ રહે ઔર જો મુસીબત તુમકો પહુંચી ઈસ્સે તુમ બચને વાલે ભી નહીં થે.

ઈસી લિયે બહુત સે લોગ બડે અફસોસ સે યૂં કેહતે હેં કે મૈં યૂં કર લેતા તો યે હો જાતા ઔર ફલાની તદબીર કરતા તો ઐસા હો જાતા ઈસ બાત કી દલીલ હે કે આદમી કી નિગાહ તકદીર પર નહીં હે ઈસકા મતલબ યહ નહીં હે કે આદમી તદબીર ભી ઈખ્તિયાર ન કરે જબ તક કે તકદીર કા ફૈસલા હમારે સામને નહીં આતા હે તબ તક તો હમેં જરૂર તદબીર ઈખ્તિયાર કરની ચાહિયે કિસી બીમારી કે દફઈ કે લિયે કિસી રાહત ઔર નેઅમત કો હાસિલ કરને કે લિયે તદબીરેં જરૂર ઈખ્તિયાર કી જાયે લૈકિન જબ તકદીર કા ફૈસલા સામને આ ચૂકા ઔર જો ચીઝ હોને વાલી થી વોહ હો ગઈ ઉસ્કે બાદ અબ ઈસ વસવસે મેં રેહના ઔર અપને આપકો ઈસ પરેશાની મેં મુબ્તલા કરના કે મૈં યૂં કરતા તો યૂં હો જાતા ઈસકી શરીયત ઈજાઝત નહીં દેતી ઈસસે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને મના ફરમાયા.

વહી હોતા હે જો મંજૂરે ખુદા હોતા હે એક મરતબા કોઈ પ્યાલા ટૂટ ગયા ઈસ પર કિસી ને કોઈ બાત કહી તો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા અબ છોડો ભી અગર કોઈ ઔર બાત મુકદ્દર હોતી તો વહી હોતી યાની અગર અલ્લાહ કી તરફ સે યે બાત તૈય હોતી કે પ્યાલે કો નહીં ટૂટના હે તો ક્યૂં ટૂટતા લૈકીન જબ ટૂટા તો માલૂમ હૂવા કે અલ્લાહ કી તરફ સે યહી બાત મુકદ્દર થી લિહાઝા જો હો ગયા ઈસકે મુતાલ્લિક આદમી કો અપને દિલ મેં યે નહીં લાના ચાહિયે કે મૈં યૂં કરતા તો યૂં હો જાતા ઐસા હોને વાલા થા હી નહી વહી હોતા હે જો અલ્લાહ કે યહાં મુકદ્દર હોતા હે.

હાં મુસ્તક બિલમેં આને વાલી ચીઝ કે બારે મેં જરૂર તદબીર ઈખ્તિયાર કી જાયે યૂંકે હમ નહીં જાનતે કિ વહ ક્યા હે ઈસલિયે તદબીરોં કા હુક્મ દે દિયા હે ઔર ઈસકી ઈજાઝત ભી દી હે

ઈસસે ઈનકાર નહીં હે લૈકીન જો ચીઝેં હો ચૂકી ફિર ઉનમેં આદમી કો ઝિયાદા મશગૂર હોને કી જરૂરત નહીં હે યે ખુલાસા હે ઉન ચીઝોં કો અગર આદમી મહફૂઝ રખ્ખેગા ઔર ઈનકા એહતેમામ કરેગા તો બહુત સારી મુસીબતોં સે અપને આપ કો નજાત દિલા સકતા હે.

તદબિરો કો બહુત ઝિયાદા અહમિય્યત નાદે બહુત સે લૌગ માઝી કી ચીઝોંમેં ઉલઝે હૂવે રેહતે હેં ઔર મુસ્તકતબિલ કી તદબીરોં સે ગાફિલ હો જાતે હેં યાની મુસ્તકબિલમેં કુછ કર સકતે થે ઉસ સે ભી અપને આપકો મહરૂમ કર દેતે હેં કેહતે તો હેં કે યૂં કરતા તો યૂં હો જાતા અરે ભાઈ જો હોના થા વહ હો ગયા ઉસકા વકત તો બાકી નહીં રહા અબ આને વાલે વક્તમેં જો કુછ કર સકતે હો ઈસ અફસોસમેં મુબ્તલા હોકર ઉસ સે ભી અપને આપકો મહરૂમ કર રહે હો બાત તો વહી હે ચૂંકે ઉસ્સે ભી ઉનકો મહરૂમ હી રેહના અલ્લાહકે યહાં મુકદ્દર હે ઈસ લિયે ઈસી બદગુમાનીમેં લગા રેહતા હે.

હકીકત તો યે હે કી આદમી ઐસી ચીઝોંમેં અપને આપકો મશગૂલ ન કરે યે ઈમાન કા તકાઝા હે શરીયતને તકદીર પર ઈમાન કો જો જરૂરી કરાર દિયા હે ઉસકી બુનિયાદ હી યે હે કી આદમી તદબીરોં કો ઝિયાદા એહમિયત ન દે યે ન સમજે જો કુછ ભી હે વો તદબીરેં હી હે બલ્કે જો કુછ ભી હે વો અલ્લાહ કા ફૈસલા હે અલ્લાહ કા ફૈસલા અસલ હે તદબીર તો એક ઝરિયા કી હેસિયત રખતી હે.

બહરહાલ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને યે નસીહત હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ રદી. કો ફરમાઇ ઔર જૈસા કી મૈંને અભી અર્ઝ કિયા કી જિસ વક્ત હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને યે ઈશાદાત હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ રદી. કો ફરમાયા

ઉસ વક્ત વો બચ્ચે થે આઠ દસ સાલ કી ઉમર થી ઈસસે માલૂમ હૂવા કે હમેં ભી અપની ઔલાદ કી તરબિયત કા એહતેમામ કરના ચાહિયે યે ન સોચેં કે છોટે બચ્ચે કો અભી હમ યે ચીઝેં ક્યા સમજાયે ઉનકો ક્યા બતાયેં યે તો બડી ઊંચી ઊંચી બાતેં હેં ઐસા નહીં હે બચપન કે અંદર જો ઈમાન ઔર યકીન બચ્ચે કે દિલમેં જમ જાતા હે ઔર જો ચીઝ પૈદા હો જાતી હે બડે હોને કે બાદ વો કામ આતી હે ઈસ લિયે અકાઈદ તાલ્લૂક રખને વાલી ચીઝેં બચપન હી સે ઉનકે ઝહનમેં બિઠાની ચાહિયે બાર બાર ઉસકા તઝકિરા ઉનકે સામને આના ચાહિયે તાકે બચ્ચે ઇન ચીઝોં સે વાકિફ હોં ઔર ઈસ તરહ કા ઉનકા યકીન બને.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ફરમાયા અલ્લાહ કી તરફ સે મદદ ઔર નુસરત સબર કે સાથ આતી હે ઔર જબ કોઈ મુસીબત આતી હે તો ઉસકે સાથ અલ્લાહ કી તરફ સે રાહત ભી લગી હુઈ હે ફિર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને યહ આયત તિલાવત ફરમાઈ તરજૂમાં: હર તકલીફ કે સાથ રાહત હે બલ્કે મુફસ્સિરિનને ઈસ આયત કી તફસીર મેં લિખ્ખા હે કે એક તકલીફ કે સાથ જો રાહતેં ઔર એક મુસીબત કે સાથ જો નેમતેં અલ્લાહ કી તરફ સે હોતી હે.

દેખત હી દેખત જબરદસ્ત ઈંકિલાબ હઝરત અનસ રદી. અપને ઝમાને કે લોગોં કો ખિતાબ કરતે હૂવે ફરમાતે હેં તુમ લૌગ બાઝ આમાલ ઐસે કરતે હો તો તુમહારી નિગાહોં મેં તો બાલ સે ભી ઝિયાદા કમ હેસિયત રખતે હેં યાની તુમ ઉનસે બચને કા કોઈ એહતેમામ નહીં કરતે હાંલાકે હમ હુઝૂર કે ઝમાને મેં ઉનકો હલાકત મેં ડાલને વાલા સમજા કરતે થે (બુખારી ૬૪૯૨).

યે રિવાયત લાકર ઈમામ નવ્વી રહ. ખાસ તૌર પર યે બત્લાના ચાહતે હેં કે હુઝૂર કી સોહબતે બાબરકત સે સહાબા મેં સે હર

એક કે દિલ મેં અલ્લાહ ને યે કૈફિયત પૈદા કી થી કે વો અલ્લાહ કો હર વક્ત અપને સામને હાજિર સમજતે થે ઔર છોટી છોટી નાફરમાની કે કામોં સે ભી અપને આપકો ઐસા બચાને કી કોશિશ કરતે થે ગોયા યે હમારે દીન કો હલાક કરને વાલી હે.
મૈં પહલે ભી બતલા ચુકા હૂં કે ગુનાહોં કી હેસિયત તો ઐસી હે જૈસે ચિંગારી ઉસમે છોટી બડી મેં કોઈ ફર્ક નહીં હોતા ઈસ લિયે કે આગ લગાને કા કામ જૈસા બડી ચિંગારી કિયા કરતી હે છોટી ચિંગારી ભી કરતી હે ઔર બડી ચિંગારી સે જો હલાકત આ સકતી હે છોટી ચિંગારી સે ભી આ સકતી હે.
હઝરત અનસ રદી. સહાબા કા મિઝાજ બતાના ચાહતે હેં કે ઉન હઝરાત કે દિલોં મેં અલ્લાહ કા ઈસ્તેહઝાર ઔર નિગરાની કા ખ્યાલ ઐસા બૈઠા હૂવા થા કે છોટે છોટે ગુનાહ કી ભી જુર્રત નહીં કરતે થે હઝરત અનસ રદી. ફરમાતે હેં કે એક દૌર ગુજરને કે બાદ યે તબ્દીલી આ ગઈ યાની ઉસી કરીબ કે ઝમાનેમેં સહાબા કે બાદ તાબીઈન કા ઝમાના આયા હાલાંકે વાચે ભી ખૈરુલકુરુન કે બાદ સુમ્મલ્લઝીન યલુનહૂમ કે અંદર શુમાર હોતા હે લૈકીન ફિર ભી ઈત્ની બડી તબ્દીલી આ ગઈ તો અબ હમારે ઈસ દૌર કે બારે મેં ક્યા ઉમ્મીદ કી જા સકતી હે બહરહાલ હઝરત અનસ રદી. કી ઈસ રિવાયત સે ભી સહાબા કે દિલોં મેં અલ્લાહ કી નિગરાની કી જો કૈફિયત થી ઉસકા પતા ચલતા હે.

ઈસ બાબ કા ખુલાસા યે હે કે આદમી હર વક્ત ઈસ બાત કા ધ્યાન રખ્ખેં કે અલ્લાહ મુઝે દેખ રહે હેં મૈં અલ્લાહ કી નિગરાની મેં હૂં ઉસકી વજહ સે સબસે બડા ફાયદા યે હોગા કે આદમી અપને આપ કો અલ્લાહ કી નાફરમાની સે ઔર ગુનાહોં મેં મુબ્તલા હોને સે બચાયેગા ઔર જો કામ અલ્લાહ ને કરને કે લિયે કહે હેં ઉનકો કરને કા એહતમામ નસીબ હોગા. અલ્લાહ

હમેં યે કૈફિયત નસીબ ફરમાયે.

અલ્લાહ ટોહ મેં લગે હૂવે હેં ક્યા ઈનકો માલૂમ નહીં કે અલ્લાહ દેખ રહા હે હર મોમિન કે લિયે યે સિફત મતલૂબ હે કે આદમી ઈસ બાત કી કોશિશ ઔર મેહનત કરેં ઔર હર વક્ત ઈસ તસવ્વૂર કો અપને દિલ મેં તાજા કરતા રહે યહાં તક કે યે ખિયાલ ઔર તસવ્વૂર ઉસકે દિલ મેં જમ જાયે જબ યે તસવ્વૂર દિલ ઔર દિમાગ મેં જમ જાયેગા તો ફિર નતીજા યે હોગા કે આદમી તન્હાઈ મેં હો યા લોગોં કે સામને હો ખલવત મેં હો યા જલવત મેં હો કિસી ભી હાલત મેં હો અપને આપ કો અલ્લાહ કી નાફરમાની સે બચાને કા એહતેમામ કરેગા ઈસી મુનાસબત સે યે રિવાયત પેશ ફરમા રહે હેં.

ગૈરત કા મતલબ હઝરત અબૂ હુરૈરા રદી. સે રિવાયત હે કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા અલ્લાહ ગૈરત રખતે હેં ગૈરત કા મતલબ અસલ મેં યહ હોતા હે કે આદમી કી તબીયત મેં ઉન હાલાત મેં ખૂફગી ઔર નારાજગી કી કૈફીયત પૈદા હો જહાં વોહ યે દેખેં કે જિસ ચીઝમેં ઉસકી ખુસૂસીયત હે ઉસમેં દૂસરા શિરકત કર રહા હે જૈસે કોઈ દેખેં કે ઉસકી બીવી કો કોઈ આદમી ગલત નિગાહ સે દેખ રહા હે તો વો સોચતા હે કે મેરી બીવી કે મામલા મેં યે શિરકત કરના ચાહતા હે બસ ઉસ તસવ્વૂર સે ઉસકે દિલમેં તબઈ તૌર પર નારાઝગી ઔર ગુસ્સા કી કૈફીયત ગૈર ઈખ્તિયારી તરીકા સે પૈદા હોતી હે ઈસી કો ગૈરત સે તાબીર કિયા જાતા હે ઈસી લિયે શૌહર કભી ઈસ બાત કો ગવારા નહીં કરતા કે ઉસકી બીવી કી તરફ કોઈ ગૈર શખ્સ દેખે ઉસસે બાત કરે ઉસ કી બીવી કિસી કે સાથ કોઈ ઐસા મામલા રખ્ખે જો ઔરત કો શૌહર કે સાથ રખના ચાહિયે અગર ઉસકી બીવી કી તરફ સે ઐસા મામલા પેશ આયે ઉસ

વક્ત શૌહર કી તબીયત મેં હેજાન ઔર ખૂફગી કી જો કૈફિયત પૈદા હોતી હે ઉસી કો ગૈરત સે તાબીર કિયા જાતા હે ઔરતોં મેં ભી યે માદ્દા હોતા હે ઔર બહુત ઝિયાદા હોતા હે.

અલ્લાહ કી ગૈરત કા મતલબ ખૈર યે ગૈરત દરઅસલ એક તવસ્સૂર ઔર ઈન્ફિઆલી કૈફિયત હે ઈન્ફિઆલી કૈફિયત કા મતલબ યે હે કે કિસી ચીઝ કો દેખકર ઉસકે અસર મેં યે ચીઝ પૈદા હોતી હે લૈકીન ચૂંકે અલ્લાહ કી ઝાત તાસ્સૂર ઔર ઈન્ફિઆલ સે પાક હે ઈસ લિયે ગૈરત કા હકીકી માના તો યહાં નહીં પાયા જાયેગા અલબત્તા ગૈરત કા જો અસર હે ઉસ ગૈરત કે નતીજે મેં આદમી યે ચાહતા હે કે યે હરકત જો વુજૂદ મેં આઈ હે વો ખત્મ હો જાયે ઔર યે કામ ના હોને પાયે તો ઉસકા ફાયદા જહાં મુરત્તબ હોતા હે વહાં પર અલ્લાહ કી ઝાત કે લિયે લફ્ઝે ગૈરત કા ઈસ્તેમાલ કરતે હેં ઔર અલ્લાહ કી ગૈરત યે હે કે આદમી કોઈ એસા કામ કરલે જો અલ્લાહ ને હરામ કરાર દિયા હે ખાસ તૌર પર બેહયાઇ કે કામોં કો અલ્લાહ ને ઈસી સીફતે ગૈરત કી બિના પર હરામ કિયા હે જૈસે એક આદમી યે બરદાશ્ત નહીં કર સકતા કે ઉસકી બીવી ઉસકી બહન ઉસકી બેટી કે સાથ કોઈ આદમી એસા કોઈ મામલા કરે ઉસકી ગૈરત બરદાશ્ત નહીં કરતી વૈસે હી અલ્લાહ કી ગૈરત ભી યે ગવારા નહીં કરતી કે બંદે યા બંદી કે સાથ કોઈ એસા મામલા કિયા જાયે જો શરીઅત મેં જાઇઝ નહીં હે ઔર યે કામ બેહયાઇ કા હે ઈસ પર અલ્લાહ કા ગઝબ જોશ મેં આતા હે લિહાઝા આદમી કો ચાહિયે કિ એસે કામોં સે અપને આપકો બચાને કા એહતેમામ કરે ગોયા ઉસકો હર વક્ત યહ તસવ્વૂર હો કિ અલ્લાહ મુઝે દેખ રહે હેં અગર મૈં બેહયાઇ કા કામ કરૂંગા તો અલ્લાહ નારાઝ હોગે.

આઝમાઇશ ક્યૂં? હઝરત અબૂ હુરૈરા રદી. કી એક લંબી રિવાયત

હે વો ફરમાતે હેં કે મૈંને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કો ઈરશાદ ફરમાતે હૂવે સુના કે બની ઈસરાઈલ મેં તીન આદમી થે જિન્કો અલ્લાહ ને આઝમાને કા ઈરાદા કિયા વૈસે તો અલ્લાહ દિલોં કી હકીકત સે બખૂબી વાકિફ હે લૈકીન દિલ મેં જો કુછ હે વોહ લોગોં કે સામને ભી ઝાહિર હો જાયે અલ્લાહ કે ઈલ્મ મેં તો હે લૈકીન લોગ ભી દેખેં ઔર મહસૂસ કરેં ઈસ લિયે અલ્લાહ કી તરફ સે બંદે કો એૈસે હાલાત મેં મુબ્તલા કિયા જાતા હે જિસ કે નતીઝે મેં દિલ મેં છુપી હૂઈ વો કૈફિયાત ઔર જઝબાત લોગોં કે સામને ઝાહિર હો જાતે હેં ઈસી કો આઝમાઈશ સે તાબીર કિયા જાતા હે ઈમ્તિહાન કો ભી આઝમાઈશ ઈસી લિયે કેહતે હેં કે કુછ સવાલાત કે જવાબાત કે તહત મેં અંદર કી છૂપી સલાહિયત લૌગોં કે સામને ઝાહિર હો જાતી હે તો અલ્લાહ લૌગોં કો મુખ્તલિફ હાલાત સે ગુઝાર કર બંદો કે અંદર કી મુખ્તલિફ કેફિયતોં કો ઝાહિર ફરમાતે હેં મસલન મુસીબત કે વક્ત સબર કરતા હે યા બેસબરી સે કામ લેતા હે અલ્લાહ દૌલત ઔર માલદારી સે નવાઝતે હેં તો ઉસકા હક અદા કરતા હે અલ્લાહ કી ઈતાઅત ઔર ફરમાંબરદારી પર કાયમ રેહતા હે યા બહક જાતા હે ઔર બેકાબૂ હોકર અલ્લાહ કી નાફરમાની મેં મુબ્તલા હો જાતા હે અલ્લાહ કો તો માલૂમ હે કે ઉસકે અંદર કા ક્યા હાલ હે લૈકીન જબ તક દૌલત નહીં આયેગી વહાં તક લોગોં કો પતા નહીં ચલેગા લોંગોં કે સામને ઝાહિર હો જાયેં ઈસ લિયે અલ્લાહ કી તરફ સે બંદોં કો જિન મખ્તલિફ હાલાત સે ગુઝારા જાતા હે ઉન્હી હાલાત કો અરબી ઝુબાન મે બલા ઔર ઉર્દૂ મે આઝમાઈશ સે તાબીર કિયા જાતા હે ફિર ઈસ આઝમાઈશ કી ભી મખ્તલિફ શકલેં હોતી હેં કભી કોઈ મુસીબત કે ઝરિયા આઝમાયા જાતા હે ઔર કભી કોઈ નેમત દે કર આઝમાયા જાતા હે.

કોડી, ગંજે ઔર અંધે કા કિસ્સા તો યહાં ભી બની ઈસરાઈલ કે તીન બંદે થે ઉન મેં સે એક અબરસ (કોડી) યાની ઈસકા પૂરા જિસ્મ સફેદ દાગ વાલા થા જિસકો કોરવાલા કેહતે હેં ઔર દૂસરા અકરા (ગંજા, સર પર બાલ ન હોના) થા ઔર તીસરા અંધા થા અલ્લાહ ને ઉન્કો આજમાનેકા ઈરાદા કિયાતો હર એક કે પાસ એક ફરિશ્તેકો ભેજા.

અલ્લાહ કે હુક્મ સે વહ ફરિશ્તા પેહલે કોડી કે પાસ આયા ઔર ઉસસે પૂછા તુમ્હેં ક્યા ચીઝ પસંદ હે જિસકે પાસ જો ચીઝ નહીં હોતી ઉસકો વહી ઝિયાદા પસંદ હોતી હે લિહાઝા ઉસને કહા મૈરે જિસ્મ કી રંગત અચ્છી હો મૈરી ખાલ ખૂબ સૂરત હો ઔર યે બીમારી જિસકી વજહ સે લૌગ મુજસે ગિન ઔર નફરત કરતે હેં ઔર મુજસે દૂર ભાગતે હેં વો દૂર હો જાય ઉસ ફરિશ્તે ને ઉસકે જિસ્મ પર હાથ ફેરા તો જો ગિન વાલી બીમારી થી દૂર હો ગઈ ઔર ઉસકી ખ્વાહિશ કે મુતાબિક અલ્લાહ કી તરફ સે ઉસકો અચ્છી રંગત દે દી ગઈ.

ઉસકે બાદ ઉસ ફરિશ્તે ને ઉસસે પૂછા કૌન્સા માલ તુઝે ઝિયાદા પસંદ હે ઉસને કહા ઊંટ પસંદ હે બાઝ રિવાયતોં મે હે કે ઉસને ગાય કહા રાવી કો શક હે લૈકીન રાજેહ યહી હે કે ઊંટ કહા થા ઉસ ફરિશ્તે ને ઉસકો અલ્લાહ કી તરફ સે એક હામિલા ઊંટની જો બચ્ચા જનને કે લિયે તૈયાર થી દે દી ઔર ઉસકો દુઆ ભી દી અલ્લાહ તુમ્હારે લિયે ઈસ મેં બરકત દે.

ઉસકે બાદ વહી ફરિશ્તા ગંજે આદમી કે પાસ ગયા ઔર પૂછા તુમ્હેં ક્યા ચીઝ પસંદ હે ઉસને કહા મેરા જી ચાહતા હે કે મેરે સર પર અચ્છે બાલ આ જાયેં ઔર યે ગંજાપન જિસકી વજહ સે લૌગ મુજસે ગિન કરતે હેં વો દૂર હો જાયે ઉસ ફરિશ્તે ને ઉસકે સર પર હાથ ફેરા તો ઉસકી વો બીમારી દૂર હો ગઈ ઔર અલ્લાહ કી તરફ સે ઉસકો ખૂબસૂરત બાલ દે દિયે ગયે ઉસકે

બાદ ઉસ ફરિશ્તાને ઉસસે પૂછા કૌન્સા માલ તુઝે પસંદ હે ઉસને કહા ગાય પસંદ હે તો હામિલા ઔર ગાભન ગાય ઉસકો દે દી ઔર દુઆ દી અલ્લાહ તુમ્હારે લિયે ઇસ મેં બરકત દે.

ઉસકે બાદ વહી ફરિશ્તા અંધે કે પાસ આયા ઔર પૂછા તુમ્હેં કૌન્સી ચીઝ પસંદ હે ઉસને કહા અલ્લાહ મેરી બીનાઇ લૌટા દે તાકે મૈં લોગોં કો દેખ સકૂં ઉસને ઉસકી આંખોં પર હાથ ફેરા અલ્લાહ ને ઉસકી બીનાઇ લૌટા દી ઉસકે બાદ ફરિશ્તે ને ઉસસે પૂછા કૌન્સા માલ તુઝે પસંદ હે ઉસને કહા બકરી પસંદ હે તો એક ગાભન બકરી જો બચ્ચા દેને કી તૈયારી થી ઉસકો દે દી ઔર ઉસકો ભી દુવા દી અલ્લાહ તુમ્હારે લિયે ઇસ મેં બરકત દે.

ઉન તીનોં ને અપને જાનવરોં કો બચ્ચા જનવાયા જૈસે ઔરત કો જબ બચ્ચા પૈદા હોતા હે તો ઉસ વક્ત વહાં દૂસરી ઔરત હોતી હે જો બચ્ચા જનવાતી હે જિસકો દાયા કહા જાતા હે વહી બચ્ચે કો લેતી હે ઇસી તરહ જાનવર કો જબ બચ્ચા પૈદા હોતા હે તો ઉસકા માલિક વહાં મૌજૂદ હોતા હે જો ઇસ બચ્ચા કો લેતા હે ઇસકો અરબી જુબાન મેં ઇન્તાજ કેહતે હેં તો ઊંટ વાલે ને ઔર ગાય વાલે ને અપને અપને જાનવરોં કો બચ્ચા જનવાયા યાની જબ બચ્ચા પેદા હૂવે તો ઉસકો લે લિયા ઔર ઉસ બકરી વાલે ને ભી બચ્ચા જનવાયા ઉસકે બાદ ઉનકે માલ મે ઇતની બરકત હૂઇ કે પૂરા મેદાન ભર ગયા દો પહાડોં કે બીચ કા હિસ્સા હોતા હે ઉસકો અરબી ઔર ઉર્દૂ મે વાડી કેહતે હેં ઔર ગુજરાતી મે ઉસકો ખીણ કેહતે હેં દો પહાડોં કે બીચ કા હિસ્સા બહુત બડા હોતા હે વો પૂરા હિસ્સા ઊંટો સે ભર ગયા ઔર દૂસરે કે લિયે ગાયોં સે વાડી ભર ગઇ ઔર તીસરે કી બકરિયોં મેં અલ્લાહ ને ઇતની બરકત દી કે પૂરા મૈદાન બકરિયોં સે ભર ગયા.

અલ્લાહ ને ઉનકો યે નેમતેં આજમાને કે લિયે દી થી તાકે દેખેં કે વો ઇન નેમતોં કા ક્યા હક અદા કરતે હેં લિહાઝા વો ફરિશ્તા

સબસે પહલે ઈસ કોડી કે પાસ ઉસ કોડ વાલી બીમારી કી સી શક્લ ઔર સૂરત બનાકર આયા જો ઉસકી પેહલે થી ઉસસે કહા કિ મૈં ગરીબ આદમી હૂં ઔર સફર મેં સારે વસાઇલ હાદસે મે ખત્મ હો ચૂકે હેં અબ ઉસ સફર કો આગે જારી રખને કા ઔર જરૂરતોં કો પૂરા કરને કા કોઈ સામાન મૈરે પાસ નહીં હે ઈસ વક્ત મૈરા હાલ યહ હે કે મૈં અપની મંજિલે મકસૂદ તક નહીં પહુંચ સકતા સિવાય ઈસકે કે અલ્લાહ મૈરે ઉપર નઝરે કરમ ફરમાએ ઔર ફિર આપ કુછ તવજ્જુહ કરેં.
ઉલમાને લિખ્ખા હે કે લોગોં કે સામને મદદ કા તઝકિરા કરના હો તો યહી તાબીર અદબ કા તકાજા હે અલ્લાહ કે ફઝલો કરમ સે ફિર આપ કી તવજ્જુહ સે મેરા કામ બન સકતા હે યહાં ભી ઉસને યહી કહા ઔર ફિર કહા કે જિસ અલ્લાહ ને આપ કો અચ્છી રંગત અતા ફરમાઇ અચ્છી ખાલ ઔર ચમડી દી ઔર માલ દિયા ઉસ અલ્લાહ કે વાસ્તે સે મૈં તુમસે સવાલ કરતા હૂં કે એક ઊંટ દો તાકે ઈસકે ઝરીયા સે મૈં અપના સફર પૂરા કરકે મંઝિલે મકસૂદ તક પહુંચ જાઉં.
મૈરે ઉપર તો બહુત સારે હુકૂક હેં ઉનકે મૂજે અદાઇગી કરની હે મૈરે પાસ ઈતના સારા માલ નહીં હે કે તુઝે દે સકૂં જબ ઉસને દેને સે ઈનકાર કિયા તો ઉસ ફરિશ્તે ને કહા શાયદ મૈં તુમ કો પેહચાનતા હૂં મુઝે યાદ પડતે હેં તુમહે તો અબરસ ઔર કોડી થે ઔર લોગ ભી તુમસે ગિન કરતે થે તુમ્હારે પાસ માલ ભી નહીં થા ફિર અલ્લાહ ને તુમકો અચ્છી ખાલ દી ઔર માલ દિયા ઉસને કહા અરે નહીં યે માલ તો બાપ દાદા કે ઝમાને સે મૈરે પાસ ચલા આ રહા હે ઉસ પર ફરિશ્તે ને કહા અગર તૂ જૂઠા હે તો ફિર પહલે જૈસા થા વૈસા હી અલ્લાહ તુજે બના દે ચુનાન્ચે વો ફિરસે કોડી હો ગયા.
ઉસકે બાદ વો ફરિશ્તા ગંજે કે પાસ ઉસ જૈસી સૂરત હાલત બના

કર ગયા વહાં જાકર ભી યૂં કહા કે મૈં એક ગરીબ આદમી હૂં સફર કે સારે વસાઈલ મૈરે પાસ સે ખત્મ હો ચુકે હેં મંજિલ તક પહુંચને કે લિયે કોઈ રાહ નહીં હે સિવાય ઈસકે ક્યા અલ્લાહ કરમ ફરમાયે ઔર ઈસકે બાદ તુમ્હારી નઝર હો તો કુછ કામ બન સકતા હે લિહાઝા મૈં તુમસે એક ગાય માંગતા હૂં તાકે મૈરી જરૂરત પૂરી હો ઉસને જવાબ મેં વહી બાતેં કહી જો પેહલે વાલે ને કહી થી ફરિશ્તે ને કહા યે માલ તુમકો અલ્લાહ ને નહીં દિયા ઉસને કહા નહીં મૈરે બાપ દાદા કે ઝમાને સે ચલા આ રહા હે ઉસ ફરિશ્તે ને કહા અગર તૂ જૂઠા હે તો ફિર પહલે જૈસા થા વૈસા હી અલ્લાહ તુજે બના દે ચૂનાન્ચે ફિર સે વો ગંજા હો ગયા. ઉસકે બાદ વો ફરિશ્તા અંધે કે પાસ ઉસકે જૈસી અંધી કી સી શક્લ ઔર સૂરત બના કર આયા ઔર ઉસ સે ભી યહી કહા કે ગરીબ આદમી હૂં મુસાફિર હૂં ઔર ઈસ સફર મેં મૈરે સારે અસબાબ ખત્મ હો ચૂકે હેં ઔર આજ ઈસ વક્ત અલ્લાહ કી મદદ ઔર ઉસકે બાદ તુમ્હારી તવજ્જુહ કે બગૈર અપની મંજિલે મકસૂદ તક નહીં પહુંચ સકતા હૂં ઉસ અલ્લાહ ને તુમ્હારી બિનાઈ લૌટાઈ ઉસકા વાસ્તા દેકર મૈં તુમસે સવાલ કરતા હૂં કે મુઝે એક બકરી દો તાકે મૈં અપને સફર મેં ઈસસે કામ લૂં ઔર મૈરી જરૂરત પૂરી હો ઔર મૈં આસાની સે મંજિલે મકસૂદ તક પહુંચ જાઉં.

ઉસને કહા મૈં ભી અંધા થા અલ્લાહ ને મૈરી બિનાઈ લૌટાઈ આજ મૈરે માલ મે સે જિતના ચાહે લે જા ઔર જિતના ચાહે છોડ જાવો મૈરી તરફ સે તુજે ઈખ્તિયાર હે આજ અલ્લાહ કે નામ પર તૂ જો ભી લે જાયેગા ઉસમેં મૈં તુઝે મશક્કત મેં નહીં ડાલૂંગા યાની મના નહીં કરૂંગા ઈસ પર ઉસ ફરિશ્તે ને કહા તુમ અપના માલ રેહને દો મુઝે ઈસકી જરૂરત નહીં હે યે તો અલ્લાહ કી તરફ સે તુમ લૌગોં કો આઝમાયા ગયા થા અલ્લાહ તુમસે રાજી હો ગયા તુમ ઈમ્તિહાન મે કામીયાબ હો ગયે ઔર તુમ્હારે દૌનોં

સાથી નાકામ હો ગયે.
દેખો ઈસ અંધે આદમી ને અપની પેહલે વાલી હાલત કો યાદ રખ્ખા યહી મુરાકબા હે ઈસ લિયે ઈસ બાત કા ધ્યાન રખ્ખા કે મૈં પેહલે કૈસા થા મૈં તો મોહતાજ થા ખુદા કી મદદ કા મુસ્તહિક થા આજ એક જરૂરતમંદ આદમી આયા હે લિહાઝા મુજે અપની ઉસ હાલત કો નજર કે સામને રખના ચાહિયે ઔર ઉસકી મદદ કરની ચાહિયે યહાં ઈસ રિવાયત કો પેશ કરને કા મકસદ યહી થા.

હોશિયાર ઔર નાદાન હઝરત શદ્દાદ બિન ઔસ રદી. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કા ઈરશાદ નકલ ફરમાતે હૈં કે આપ ને ઈરશાદ ફરમાયા હોશિયાર દાના અકલમંદ ઔર સમઝદાર શખ્સ વો હે જો અપની ઝાત કા મુહાસબા કરેં ઔર મૌત કે બાદ આને વાલી ઝિંદગી કે લિયે અમલ કરતા હે કાબૂ મે કરના ઔર મુહાસબા કરના રોઝે જઝા કા માલિક યા યૌમે હિસાબ કા માલિક હે.
હિસાબ કે લિયે ભી બોલા જાતા હે ઔર બદલા કે લિયે ભી બોલા જાતા હે યહાં ભી મુરાદ યહી હે કે વો અપને નફસ કા હિસાબ લેતા હે કે આજ ક્યા કિયા ઔર ક્યા નહીં કિયા અપને ફરીઝા કો કિતના અદા કિયા ઔર કિતના ગફલત સે કામ લિયા ગોયા રોઝાના અપની ઝાત કા ખિયાલ રખતા હે મુરાકબા કરતા હે ઔર હકીકત મેં હોશિયારી ઉસી કા નામ હે કે આદમી આખિરત કે લિયે અમલ કરે ઔર રોઝાના અપને નફસ કા મુહાસબા કરે અગર નૈકી કી હે તો શુક્ર અદા કરે ઔર અગર ગુનાહ હૂવા હે તો તૌબા કરે ઔર આઈન્દા ઈસ સે બચને કા ઈરાદા કરે ઔર નયા અહદ કરેં.
ઔર આજીઝ ઔર બેવકૂફ વોહ જો અપને નફસ કો અપની

ખ્વાહિશાત કે પીછે ચલાતા હે ઔર અલ્લાહ સે ઉમ્મીદેં બાંધતા હે મન ચાહી કરતા હે ઔર ઉમ્મીદ રખતા હે કે અલ્લાહ માફ કર દેંગે ગુનાહ કરતા હે ઔર કેહતા હે કે અલ્લાહ ગફૂર ઔર રહીમ હે ઉસમેં કોઈ સુબહ નહીં અલ્લાહ ગફૂર ઔર રહીમ હે લૈકીન હઝરત થાનવી રહ. ફરમાતે હેં કે યે ભી નફસ કા ધોકા હે આદમી કા નફસ ઈસ તરહ કેહ કર આદમી કો ગુનાહ મેં મુબતલા કરતા હે.

અચ્છા અગર આપ કા નફસ આપકો યે કેહતા હે કે અલ્લાહ ગફૂર ઔર રહીમ હે ઔર આપસે ગુનાહ કરવાતા હે તબ કોઈ કાફિર ઈસ તરહ કહેં કે અલ્લાહ ગફુર ઔર રહીમ હે લિહાઝા મુજે અપને કુફ્ર સે તૌબા કરને કી ક્યા ઝરૂરત હે આપ ફૌરન કુરાન કી આયત પેશ કરેંગે તરજૂમાઃ અલ્લાહ સિર્ક કો તો માફ નહીં કરતે ઉસકે અલાવા ગુનાહોં કો જિસકો ચાહેંગે માફ કર દેંગે ઈસ સે પતા ચલા કે અલ્લાહ કે યહાં ભી મગફિરત કે લિયે ઉસૂલ ઔર કાનૂન હે ઔર અલ્લાહ ઈસી ઉસૂલ કે મુતાબિક મામલા કરેંગે બંદોં કે આમાલ કે મામલે મેં ભી અલ્લાહ ને જો બતલા દિયા (સૂ. અલ કારીયા ૬,૭,૮) જિસકે નામ એ આમાલ કા તરાજૂ નેકિયોં સે ભારી હોગા જન્નતમેં જાયેગા અલ્લાહ ને ઉસૂલ બતલા દિયા હે કે નેક્રીયાં ઔર ગુનાહ દોનોં હો રહે હેં ઔર જિસકી નેકીયાં ઝિયાદા હે ઉસકે સાથ મગફિરત કા મામલા કરેંગે ઔર ઉસકે ગુનાહોં કો માફ કરકે જન્નત મેં ભેજેંગે ઔર અગર ગુનાહ ગાલિબ હોંગે ઉસ કો સજા દેંગે યાની જહન્નમ મેં ભેજેંગે યે ઉસૂલ હે.

કુદરત ને દુનીયા કો દારુલ અસ્બાબ બનાકર તમામ ચીજોં કો ઉસકે સાથ જોળા હે મિસાલ કે તૌર પર એક તાલિબે ઈલ્મ હે ઈમ્તિહાન કા ઝમાના આયા ઉસ વક્ત તમામ લૌગ મેહનત કર રહે હેં ઔર વોહ કેહતા હે અલ્લાહ કામ્યાબ કર દેંગે મેહનત તો

કી નહીં ઔર કામ્યાબી કી ઉમ્મીદ રખતા હે તો કામ્યાબ કહાં હો સકતા હે. એક કિસાન હે જિસને ન બીજ ન પાની પિલાયા ન કભી હલચલ ચલાયા ઔર ન કુછ કીયા ઔર જબ કટાઈ કા વક્ત આયા ઉસ વક્ત વો યૂં સોચતા હે કિ જિસ તરહ દૂસરોં કે ઘર મેં ગલ્લા આયેગા ઉસી તરહ મૈરે ઘર મેં ભી ગલ્લા આયેગા ક્યા ઐસા હો સકતા હે.

દુનિયા કે મામલે મેં તો હમ યૂં કહતે હેં કે અસ્બાબ ઈખ્તિયાર કરને ચાહિયે ઈસી તરહ આખિરત કે મામલે મેં ભી હે હાં યે ઝરૂર હે કે અલ્લાહ ફઝલ ઔર કરમ ફરમાતે હેં વૈસે આખિરત મેં ભી હમારે અમલ પર અલ્લાહ કી તરફ સે જો દિયા જાતા હે ઉસકા ફજલ ઔર કર્મ હી હે.

અલ્લાહકા ફજલ એંજિન ઔર નેક અમલ સિગ્નલ ઈસી લિયે હદીષ મેં આતા હે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા તુમ મેં સે કિસી કો ઉસકા અમલ જન્નત મેં નહીં લે જાયેગા સહાબા ને પૂછા યા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ આપકો ભી નહીં આપ ને ફરમાયા મૈં ભી નહીં મગર યે કે અલ્લાહ મુજે અપની રહમત સે ધાંપ લે જો ભી જન્નત મેં જાયેગા અલ્લાહ કી રહમત હી સે જાયેગા અલબત્તા અલામત કે તૌર પર અમલે સાલેહ હે જૈસે હરા સિગ્નલ દેખકર ગાડી ચલતી હે તો ઈસકા મતલબ યે નહીં હે કી હરા સિગ્નલ કી વજહ સે ઉસ મેં હરકત હુઈ બલકે વાહે તો એક અલામત હે વરના ગાડી મેં હરકત તો એંજિન કી વજહ સે આઈ હે ઈસી તરીકા સે આદમી કો જો કુછ ભી મિલેગા વોહ અલ્લાહ કે ફઝલોં કરમ હી સે મિલેગા અલબત્તા ઉસકે લિયે નેક અમલ અલામત ઔર નિસાની કરાર દી ગઈ હે નેક અમલ હોંગે તો અલ્લાહ કી તરફ સે ફઝલોં કરમ કિયા જાયેગા.

પૂરી ઝિંદગી કી પૂંજી કા હાલ વરના ઝાહિર હે કે આદમી દુનિયા મેં અપને અમલ કી કીમત દેખ લે કે ક્યા હે હઝરત હકીમ ઉલ ઉમ્મત રહ. ફરમાતે હેં હદીષ મેં આતા હે કે અદના સે અદના જન્નતી કો ઇસ દુનિયા કા દસ ગુના મિલેગા અબ કોઈ આદમી દુનિયા મેં કિતની હી મેહનત કર લે ઔર રોઝાના કરોડ રૂપિયે કમાલે દુનિયા કે સબસે બડે માલદાર કી એક દિન કી જિતની કમાઈ હે ઔર વોહ દુનિયા મેં પચાસ સાલ જિંદા રહે તો કિતના કમા લેગા ઉતની સબ કમાઈ કો જમા કરકે ભી ક્યા આદમી પૂરે અમેરિકા કો ખરીદ સકતા હે પૂરા હિંદુસ્તાન ખરીદ સકતા હે પૂરા હિંદુસ્તાન તો ક્યા ઉસકા એક સુબહ મહરાષ્ટ્ર ભી ખરીદ સકતા હે પૂરા મહરાષ્ટ્ર તો ક્યા હે ઉસકા એક શહર મુંબઈ ખરીદ સકતા હે પૂરા મુંબઈ તો ક્યા ઉસકા એક ઇલાકા નરીમાન પૉઇંટ ભી નહીં ખરીદ સકતા યે તો હમને ઉસ આદમીકા જાઇઝા લિયા જિસકી મેહનત કા મુઆવઝા સારી દુનિયા કે લૌગોં મેં સબસે ઝિયાદા હે ઔર ઉસકી પૂરી જિંદગી કી પૂંજી કા હાલ યે હે કે ઉસસે મુંબઈ શહર કા એક ઇલાકા નહીં ખરીદા જા સકતા હાલાં કે દુનિયા કા નક્શા ઉઠાકર દેખિય પૂરા હિંદુસ્તાન કિત્ના છોટા નઝર આતા હે ઔર ઉસમેં મુંબઇ કા તો સિર્ફ એક નુક્તા હી નજર આયેગા ફિર મુંબઈ કે ઇલાકા કા તઝકિરા હી ક્યા હૂવા હમારે અમલ કી દુનિયા મેં યે હકીકત હે તો આખિરત મેં દુનિયા કા દસગુના જો મિલેગા વો ક્યા હે મહઝ અલ્લાહ કી રહમત હી હે અલ્લાહ દેના ચાહતે હેં તો ઉસકે લિયે બહાના બનાયા હે.

એક ઔર મિસાલ હઝરત હકીમુઉલ ઉમ્મત રહ. ફરમાતે હેં યે તો ઐસા હી હે કે કોઈ આદમી કિસી સે યૂં કહેં કિ યહાં સે દસ કદમ ચલ કર જાવો એક કદમ પર એક હઝાર દૂંગા દસ કદમ પર દસ હઝાર મિલેંગે અબ વો યૂં કહે કે મુજ સે તો નહીં ચલા

જાતા ઐસે હી દે દો અબ જો ભી સુનેગા વોહ તો યહી કહેગા કે જો એક હઝાર દિયે જા રહે હેં વહ દસ કદમ કા બદલા નહીં હે બલકે સિર્ફ આજમાઇશ કે લિયે કહા ગયા હે વરના દરઅસલ વોહ તો દેના હી ચાહતા હે ઉસ કો દેને કે લિયે સિર્ફ એક બહાના ચાહિયે ઔર ફિર યે આદમી ઈસ બહાના કો ભી અંજામ દેને કે લિએ તૈયાર નહીં હે તો ફિર ઐસે આદમી કો કૌન દેગા ઈસી તરીકા સે અલ્લાહ જો કુછ દેના ચાહતે હેં વો સિર્ફ ઉસકે સામને કોઈ હેસિયત હી નહીં હે વો તો સિર્ફ એક બહાના કે તૌર પર હે અબ હમ ઉસ બહાના કો ભી અંજામ દેને કે લિયે તૈયાર ન હો તો ફિર ઉસકે બાદ ક્યા રેહ જાતા હે બાહર હાલ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હેં અજીઝ બેવકૂફ ઔર અપને અમલ સે કાસિર આદમી વોહ હે જો અપને આપ કો ખ્વાહિશાત કે પીછે ચલાયેં ઔર અલ્લાહ સે બળી બળી ઉમ્મીદેં લગાયે કામ તો કર રહા હે અપની ખ્વાહિશાત કે મન ચાહી કરતા હે રબ ચાહી નહીં કર રહા હે ઔર ઉમ્મીદ યે લગાતા હે કે અલ્લાહ મુજે યે દેંગે ઔર વો દેંગે યે નફસ કા ખુલા ધોખા હે લિહાઝા આદમી કો ચાહિયે કે હર વક્ત ઈસ બાત કા ઈસ્તેહઝાર ઔર મુરાકબા રખે કે મુજે વહીં કુછ કરના હે જો અલ્લાહ મુજસે ચાહતે હેં તબ હી ઉસકા કામ બન સકતા હે અલ્લાહ ઈસ્કી તૌફીક અતા ફરમાયે આમીન.

વ આખિરૂ દઅવાના અનિલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન. વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસૂલિહિલ કરીમ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી અજમઈન, આમીન.